

Afzender: VEBAN
Contactpersoon: Patricia Wouda, belangenbehartiging
belangenbehartiging@veban.nl
06 24 89 41 49

Aan:
Gemeente Amsterdam
Afdeling Grond en Ontwikkeling
Project Hamerkwartier
T.a.v. mevr. J. Kartomihardjo

Betreft: Zienswijze VEBAN op de *Concept Investeringsnota Hamerkwartier* met bijbehorende Milieu Effectrapportage (MER)

Amsterdam, 6 juli 2021

Geacht college van burgemeester en wethouders,

De Vereniging van Bedrijven in Amsterdam-Noord (VEBAN) heeft kennisgenomen van de *Concept Investeringsnota Hamerkwartier* met bij bijbehorende MER en geeft u graag haar zienswijze op uw voorgenomen plannen.

Het Hamerkwartier is een uniek gebied in Amsterdam. Het van oorsprong industriële bedrijventerrein aan het IJ heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een aantrekkelijk stadsgebied waar veel creatieve ondernemingen en maakbedrijven, naast de 'oude' industriële ondernemingen, een plek hebben gevonden en hun klanten ontvangen. Waar de bedrijvengebieden aan de Noordelijke IJ-oever oorspronkelijk expliciet waren bestemd voor industriële activiteit - dicht bij de buurten waar een groot deel van de werknemers woonden en wonen en uit het zicht van het centrum - zijn ze nu inspirerende 'stadslaboratoria' waar Amsterdammers werken, uitgaan, sporten. Het is hier leuk omdat het niet gewoontjes is, maar anders. Creatief en bedrijvig.

Die bedrijvigheid dreigt door de enorme woningbouwplannen voor dit gebied in de knel te komen. Dat baart de bedrijvenvereniging grote zorgen. Die zorgen heeft VEBAN regelmatig geuit, zo ook in haar advies naar aanleiding van de *Projectnota Hamerkwartier* in december 2017. Tot nu is daar niets mee gedaan. Terwijl uw college erkent dat er op korte termijn een tekort aan ruimte voor bedrijven ontstaat. VEBAN vindt de onbeweeglijke houding van het college stuitend.

1. Bereikbaarheid is onvoldoende onderzocht

VEBAN maakt zich ernstige zorgen over de bereikbaarheid van het plangebied. In totaal komen er 6.000 tot 6.500 woningen bij. Gemiddeld telt een huishouden in Amsterdam 1,8

gezinsleden. Dat betekent dat er een kleine 12.000 bewoners extra in dit gebied komen. Een groot deel van deze 12.000 mensen zal dagelijks de wijk in- en uitgaan. Er komt daarnaast 281.000 m² bvo bedrijvigheid in de vorm van bedrijfsvloeren, kantoren en hybride bedrijven. Uitgaande van de gemiddelde gebruikte vloeroppervlakte per werknemer komen er circa 5000 mensen bij die in deze wijk komen werken. Daarnaast komen er 4 scholen en een sporthal in de wijk, 11000 m² horeca en 7300 m² retail. Bij elkaar gaan er straks dagelijks circa 25.000 mensen de wijk in en uit.

De rotonde op de kruising van de Johan van Hasseltweg met de Meeuwenlaan loopt nu al elke dag vast. Het is goed dat dit verkeerspunt nieuw wordt ingericht. Maar voor de bereikbaarheid is er meer nodig als deze wijk straks zoveel intensiever gebruikt zal worden. Wij denken dat het inrichten van de Johan van Hasseltweg als 30 km/h zone niet bijdraagt aan de bereikbaarheid en juist tot veel verkeersopstoppingen zal leiden.

Aan de bereikbaarheid ligt in de MER een verkeersstudie ten grondslag. Opmerkelijk is dat de verkeersstromen via de geadviseerde Oostbrug van de Commissie d'Hooghe – een advies dat het college recentelijk heeft omarmd – niet is meegenomen in deze verkeersstudie.

Welke gevolgen heeft deze extra ontsluiting van en naar het oostelijke deel van de stad voor de verkeersdruk en bereikbaarheid van woningen en bedrijven in het Hamerkwartier?

Verkeersdeskundigen stellen vast dat onvoldoende rekening wordt gehouden met de beschikbare informatie over de toekomstige groei van het verkeer in metropoolregio's zoals Amsterdam. De autoluwe wijk lijkt hiermee meer een wens dan een te verwachten realiteit. VEBAN roept u op uw beleid niet te baseren op wensdenken, maar op reële cijfers en meetbare gedragspatronen.

Extra ontsluiting naar A10 niet onderzocht

VEBAN pleitte er eerder voor een tweede ontsluiting van het Hamerkwartier met de A10 te onderzoeken. Jammer genoeg zien we niet terug dat een dergelijk onderzoek is uitgevoerd en is meegewogen in de besluitvorming. Op pagina 85 van de investeringsnota onderkent u dat de mobiliteit zal toenemen: "De transformatie van Hamerkwartier naar gemengd woon-werkgebied zorgt voor een groei in mobiliteit." Maar dat leidt niet tot het substantieel aanpassen van de infrastructuur. "Om deze mobiliteitsgroei goed op te kunnen vangen, verbeteren we bestaande verbindingen." VEBAN voorspelt dat dit onvoldoende zal zijn. Alle goede inspanningen om fietsen en gebruik van ov te stimuleren ten spijt. Het Hamerkwartier zal naarmate de transformatie vordert meer en meer dichtslippen.

Zaanlijn van Hamerkwartier via halte Noorderpark naar Zaanstad

VEBAN pleit al langer voor een hoogwaardige ov-lijn die de oost-westverbinding versterkt en de verbinding legt tussen de Zaan-IJever. Die zou moeten lopen van de Johan van Hasseltweg langs metrohalte Noorderpark en over de Klapprozenweg naar Zaanstad. Deze verbinding noemt u wel in uw Omgevingsvisie 2050. Maar in de MER en het ontwerpbestemmingsplan voor het Exclusivaterrein zien we deze HOV-verbinding niet terugkomen. Wel noemt u, vooruitlopend op een mogelijke Oostbrug tussen de Van Hasseltweg en het Azartplein, een ov-verbinding tussen Hamerkwartier en Oost. In dat licht

bent u wellicht vergeten de voorgenomen oost-westverbinding tussen Noord en Zaanstad in dit plan op te nemen?

2. Laat bedrijven en werkgelegenheid aan Johan van Hasseltweg niet onnodig wijken voor groen – er is een betere oplossing

Er dreigt op korte termijn een te kort aan ruimte voor bedrijvigheid. Uw college onderkent dat zelf. Desondanks kiest u ervoor om waardevolle werkgelegenheid verloren te laten gaan. Zonder uitleg en onderbouwing stelt u op pagina 86 van de investeringsnota: “De keuze voor de variant met de meest ingrijpende wijziging blijkt onontkoombaar. In deze variant wordt de bebouwing van bedrijfspanden aan de noordoostzijde van de weg [Van Hasseltweg] verworven en gesloopt. Zo ontstaat ruimte voor een breed en grootstedelijk groen singelprofiel.” Consequentie van deze keuze is ook een verslechtering van het woon- en leefklimaat voor de bewoners van het Vogeldorp door extra geluidsbelasting op de gevels van de woningen in deze woonwijk.

Deze oplossing is bovendien pas noodzakelijk als de Oostbrug of de HOV-lijn naar Oost er komt, schrijft u. Daarom zet u eerst in op het toevoegen van groen. Dat betekent in feite dat u deze bedrijfspanden nu onnodig sloopt. Dat vindt VEBAN onacceptabel.

VEBAN stelt voor de bedrijven aan de Johan van Hasseltweg te behouden en het beoogde groen op te nemen in een natuurlijke groene buffer tussen wonen op de ‘Hamerkop’ en chemiefabriek Albemarle. Daarmee vangt u meerdere vliegen in één klap: u behaalt uw groennorm met biodiversiteit en draagt daarmee bij aan een aantrekkelijker woon- en leefgebied, u behoudt bedrijven en werkgelegenheid en u zorgt voor een meer verantwoorde inpassing van wonen in de nabijheid van chemiebedrijf Albemarle.

3. Creëer een groene buffer tussen wonen en zware industrie

Het terrein van chemiefabriek Albemarle valt onder het bestemmingsplan van Nieuwendam-Zuid. Daarin is vastgelegd dat er een bufferzone moet zijn tussen industrie en wonen en reserveert u milieuruimte. Voor het gebied Nieuwendam-Zuid– aan de noord- en oostkant van het Hamerkwartier – wordt daarin voorzien door het Vliegenbos en het IJ.

In de plannen voor het Hamerkwartier is dit beleid volledig losgelaten. Voor bebouwing tot chemiebedrijven gelden richtafstanden van honderden meters. Op de Hamerkop wordt hoogbouw voorzien op ca. 150 meter vanaf het terrein van chemiebedrijf Albemarle.

Deze woningen met prachtig uitzicht over het IJ staan dus met hun balkons boven op een chemiefabriek. In de MER geeft u nota bene aan dat de eerstelijns bebouwing een geluidsafschermende werking heeft voor industrielawaai. Dat zou betekenen dat deze woningen de geluidsoverlast voor achterliggende woningen ‘opvangen’. Dit is volgens VEBAN een gemiste kans om wonen en industrie op een goede en duurzame manier samen te laten gaan. Wij voorzien dat het ruimhartig bouwen binnen de richtafstanden voor een chemiebedrijf vroeg of laat onrust geeft bij bewoners als zij milieuhinder van Albemarle denken te ondervinden, hetgeen niet te vermijden is bij hoogbouw zo dicht op het bedrijf.

U stelt dat er kortere afstanden mogelijk zijn met maatwerk. De resultaten van maatwerkonderzoek zijn opgenomen in de MER. In gesprekken hebben betrokkenen en experts echter vraagtekens gezet bij deze berekeningen. VEBAN vraagt daarom een nadere onderbouwing en een actieve inzet om de combinatie van werken, industrie en wonen daadwerkelijk en duurzaam te combineren. VEBAN is er niet gerust op dat dit bedachtzaam is vormgegeven met de huidige plannen. Een goede samenwerking met bedrijven en bewoners is hiervoor de sleutel.

a. Te veel geluidsoverlast voor het Zamenhofterrein, maar niet voor de Hamerkop?

U erkent de impact van de industrie op het Zamenhofterrein, dat aan de noordkant grenst aan chemiebedrijf Albemarle. Dat stuk is doelbewust buiten het plangebied gehouden omdat de geluidsoverlast vanuit het industriegebied te groot is om verdere ontwikkeling mogelijk te maken, zo schrijft u op pagina 14 van de samenvatting van de MER. Het bevreemdt ons dan dat de toekomstige ontwikkeling van dit gebied nog opengehouden wordt. Alle bedrijven in de omgeving, waaronder in het bijzonder de chemiefabriek van Albemarle, staan voor een grote verduurzamingsopgave die vraagt om veel nieuwbouw van installaties. De verwachting is dat op grond hiervan de geluidsbelasting in het gebied alleen maar verder zal toenemen. Waarom is dat niet onderzocht? Vanuit deze duurzaamheidsopgave ligt de bouw van woontorens nabij de Albemarle fabriek op de Hamerkop niet voor de hand.

b. Koester de bedrijven en werkgelegenheid – ze zijn een eerste levensbehoefte voor de stad

Het Hamerkwartier is van oorsprong een industrieel gebied. Wij begrijpen dat de stad woningen nodig heeft en die kunnen ook een plek vinden in dit gebied. Uitgangspunt dient evenwel te zijn dat de industriële bedrijven (veelal langdurig in het gebied aanwezig) bestaanszekerheid wordt geboden en bewoners welkom zijn erbij te komen. Veelal horen we dat bedrijven blij mogen zijn als ze hier kunnen en mogen blijven. Dat is de omgekeerde wereld. Wij verwachten van de gemeente een actievare inzet om er alles aan te doen de bedrijven en werkgelegenheid in Amsterdam te behouden. Te makkelijk wordt er gezegd, dat de gemeente anders wel helpt met het vinden van een nieuwe bedrijfslocatie. Bedrijvigheid en werkgelegenheid zijn een eerste levensbehoefte voor de stad. Koester dat.

c. Zoek niet de juridische grenzen op, maar zorg voor goede inpassing van wonen nabij industrie

Plan de woningbouw niet louter op rekenmodellen en juridische normen. Kijk naar de afstand van de geconcentreerde hoogbouw op de 'Hamerkop' tot de locatie van Albemarle en neem nadrukkelijk een goed woon- en leefklimaat in overweging. Dat is volgens VEBAN nodig om op een duurzame en harmonieuze manier wonen en industrie in de deze wijk te combineren. Dat lukt niet als de gemeente de juridische grenzen opzoekt om de ruimte voor woningbouw te maximaliseren. Daar is nuchter verstand, de menselijke maat en oog voor toekomstige verhoudingen voor nodig.

Geacht college, tot slot,

VEBAN begrijpt de urgentie van woningbouw voor Amsterdam. VEBAN ziet echter met lede ogen dat deze grote opgave zorgt voor een eenzijdige blik en tunnelvisie: het werken heeft het nakijken. Als we naar de *Concept Investeringsnota Hamerkwartier* kijken, zien we eerder een wervende reclamebrochure van een ontwikkelaar voor luxe appartementen in een hippe woonwijk dan een grootstedelijk plan waarin zorgvuldig de belangen van wonen, werken en recreëren worden afgewogen, onderbouwd, gepland en geborgd. De communicatie is aantrekkelijk en aanstekelijk. Voor één bepaalde doelgroep: toekomstige bewoners. De communicatie is niet geruststellend voor de zittende bedrijven. Die verdienen meer aandacht. Meer waardering. En een stadsbestuur dat ook voor hun belangen opkomt. Die belangen zien we niet terug in deze concept investeringsnota. Wat gaat u doen om die belangen in de definitieve investeringsnota wél te borgen?

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet en zijn vanzelfsprekend bereikbaar om een toelichting te geven op onze zienswijze.

Met een vriendelijke groet,

Rob Post,
Voorzitter VEBAN